

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

**до проєкту наказу Міністерства охорони здоров'я України
«Про внесення змін до наказів Міністерства охорони здоров'я України від
10 січня 2006 року № 1 та від 28 липня 2014 року № 527»**

1. Мета

Проєкт наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про внесення змін до наказів Міністерства охорони здоров'я України від 10 січня 2006 року № 1 та від 28 липня 2014 року № 527» (далі – проєкт акта) розроблено з метою забезпечення належного рівня захисту життя і здоров'я населення шляхом удосконалення системи профілактики сказу, зокрема через підвищення ефективності виявлення, обліку, оцінки та реагування на випадки укусу, ослинення або іншого небезпечного контакту людини з тваринами шляхом запровадження уніфікованої форми первинної облікової документації.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Сказ є особливо небезпечним інфекційним захворюванням, яке характеризується практично стовідсотковою летальністю у разі розвитку клінічних проявів, і, відповідно, становить одну з найбільш серйозних загроз для життя та здоров'я населення. З огляду на специфіку перебігу цього захворювання, а також відсутність ефективного лікування після появи симптомів, ключове значення має саме профілактика. Профілактика сказу ґрунтується на своєчасному виявленні будь-яких випадків укусів, ослинення або іншого потенційно небезпечного контакту людини з твариною, проведенні комплексної оцінки ризику інфікування та невідкладному призначенні постконтактної профілактики (далі – ПКП). Саме оперативність та повнота цих заходів визначають можливість запобігання розвитку захворювання.

Водночас стрімкий розвиток сучасних технологій у сфері охорони здоров'я, активне впровадження електронних систем та перехід до стандартів медичної допомоги, заснованих на принципах доказової медицини, обумовлюють необхідність перегляду та вдосконалення ключових показників статистичного моніторингу якості медичної допомоги. Цифровізація медичних даних відкриває нові можливості для більш глибокого аналізу, розширення переліку показників, а також для підвищення прозорості та ефективності управлінських рішень. Разом з тим, окремі чинні форми звітності у сфері охорони здоров'я наразі не забезпечують достатнього інформаційного підґрунтя для належного моніторингу дотримання сучасних вимог до надання медичної допомоги, що створює певні обмеження для системного аналізу та контролю.

В Україні щороку реєструється значна кількість звернень за медичною допомогою у зв'язку з укусами та ослиненням тваринами. Лише у 2025 році за даними Державної установи «Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України» по країні зареєстровано 75177 звернень, що відображає значну кількість потенційно ризикових контактів із тваринами. При цьому: антирабічні щеплення призначено у 52,5% випадків (39439), фактично

проведено щеплення у 43,5% випадків (32679). Таким чином, спостерігається суттєвий розрив між кількістю звернень, призначенням та фактичним проведенням щеплень, що може знижувати ефективність профілактики сказу.

Отже, у 2025 році система антирабічної допомоги в Україні характеризується високим рівнем звернень населення та недостатнім охопленням постраждалих повним курсом профілактики. Збереження розриву між призначеними та проведеними щепленнями, а також регіональна нерівномірність показників створюють ризики неповного попередження випадків сказу. Це обґрунтовує необхідність посилення контролю за проведенням антирабічної профілактики, підвищення доступності медичних послуг та вдосконалення системи збору і аналізу даних у сфері епідеміологічного нагляду.

Така ситуація є стабільною протягом тривалого часу та свідчить про актуальність проблеми, що, у свою чергу, обумовлює об'єктивну потребу в удосконаленні системи обліку таких випадків, їх детального документування та забезпечення оперативного інформування відповідних служб. Наявність повної, достовірної та структурованої інформації є критично важливою як для своєчасного надання медичної допомоги конкретному пацієнту, так і для здійснення епідеміологічного нагляду на національному рівні.

Чинні підходи до обліку випадків за формою первинної облікової документації № 045/о «Карта звернення за антирабічною допомогою» на сьогодні є морально та функціонально застарілими. Вони не в повній мірі забезпечують збір деталізованої та структурованої інформації щодо обставин події, зокрема не дозволяють належним чином фіксувати код події, характеристики контакту, стан тварини, інформацію про проведені профілактичні заходи, а також дані щодо міжвідомчої взаємодії з ветеринарною службою та центрами контролю і профілактики хвороб (далі – ЦКПХ). У результаті це ускладнює як клінічну роботу, так і подальший аналіз та узагальнення інформації.

Таким чином, існуючий підхід до збирання інформації про випадки укусу чи ослинення людини твариною, а також до невідкладної передачі такої інформації до ЦКПХ, потребує суттєвого оновлення, подальшої уніфікації та деталізації. Це необхідно з метою забезпечення повноти, достовірності та послідовності фіксування медичної інформації про пацієнта, що є передумовою для своєчасного надання як первинної, так і спеціалізованої медичної допомоги, включаючи проведення ПКП. Крім того, удосконалення підходів до обліку сприятиме підвищенню якості медичної облікової документації, розширенню можливостей використання зібраних даних для клінічних, управлінських та статистичних цілей, а також підтримці подальшого розвитку цифрових інструментів у сфері охорони здоров'я.

Окремо слід зазначити, що недостатній рівень структурованості окремих даних суттєво обмежує можливості їх автоматизованої обробки та інтеграції в

електронні системи. Це є особливо критичним в умовах масштабування електронних сервісів, розвитку електронної системи охорони здоров'я та впровадження сучасних цифрових рішень, які потребують чітко визначених, уніфікованих та стандартизованих наборів даних.

У зв'язку з викладеним виникла об'єктивна необхідність у затвердженні форми первинної облікової документації № 058-2/о «Екстрене повідомлення про випадок укусу/ослинення людини твариною», а також розроблення та впровадження детальної інструкції щодо її заповнення. Запровадження такої форми дозволить забезпечити більш високий рівень стандартизації, оперативності та повноти передачі інформації між усіма залученими суб'єктами.

Форма № 058-2/о є спеціалізованим медичним документом, призначеним для обліку та екстреного інформування про всі випадки укусу, ослинення або іншого небезпечного контакту людини з твариною, які пов'язані з потенційним ризиком інфікування сказом. Її використання сприятиме підвищенню ефективності епідеміологічного нагляду, своєчасності реагування та координації.

Основними завданнями прийняття акта є:

- уніфікація підходів до збору, внесення, обробки та передачі інформації щодо випадків укусу, ослинення або іншого небезпечного контакту людини з тваринами, що дозволить усунути розбіжності у практиках ведення медичної документації;

- підвищення оперативності реагування на випадки потенційного інфікування сказом за рахунок забезпечення своєчасного екстреного інформування та належної координації між усіма залученими суб'єктами;

- покращення якості епідеміологічного нагляду шляхом отримання більш повних, структурованих і достовірних даних, необхідних для аналізу ситуації та прогнозування ризиків;

- підвищення обґрунтованості управлінських рішень у сфері громадського здоров'я завдяки розширенню аналітичних можливостей та доступу до актуальної інформації;

- забезпечення умов для більш ефективного планування та реалізації профілактичних заходів, у тому числі своєчасного призначення ПҚП;

- посилення міжвідомчої взаємодії між системою охорони здоров'я, ветеринарною службою та іншими зацікавленими органами шляхом впровадження єдиних підходів до інформаційного обміну;

- створення передумов для подальшого розвитку та інтеграції електронних сервісів у сфері охорони здоров'я, зокрема в частині автоматизації обробки даних і формування звітності.

3. Загальна характеристика та основні положення проєкту акта

Проєктом акта передбачається:

- внесення зміни до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 10 січня 2006 року № 1 «Про затвердження Форм первинної облікової

документації з інфекційної, дерматовенерологічної, онкологічної захворюваності та інструкцій щодо їх заповнення», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 08 червня 2006 року за № 686/12560 та затвердження нових форми первинної облікової документації № 058-2/о «Екстрене повідомлення про підозру на сказ у людини № ____», а також інструкції щодо її заповнення;

виключення підпункту 4 пункту 1 наказу Міністерства охорони здоров'я України від 28 липня 2014 року № 527 «Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я, які надають амбулаторно-поліклінічну допомогу населенню, незалежно від підпорядкування та форми власності», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13 серпня 2014 року за № 959/25736, яким затверджено форму первинної облікової документації № 045/о «Карта звернення за антирабічною допомогою» та Інструкцію щодо її заповнення.

4. Правові аспекти

У даній сфері суспільних відносин діють такі нормативно-правові акти:

Конституція України;

Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»;

Закон України «Про систему громадського здоров'я»;

Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проєкту акта не потребує додаткового фінансування з державного та/або місцевих бюджетів.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проєкт акта потребує проведення процедури громадського обговорення відповідно до вимог Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 року № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики».

Проєкт акта не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності, тому не потребує розгляду Науковим комітетом Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

Проєкт акта потребує погодження з Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Державною регуляторною службою України, Державною службою статистики України, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини.

Проєкт акта потребує здійснення державної реєстрації в Міністерстві юстиції України.

7. Оцінка відповідності

У проєкті акту відсутні положення, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, створюють підстави для дискримінації.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертизи не проводилися.

8. Прогноз результатів

Реалізація проєкту акта не матиме вплив на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами.

Вплив на інтереси заінтересованих сторін:

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Громадяни	Позитивний	Підвищення ефективності профілактики сказу серед населення та зниження ризику розвитку захворювання та смертності від сказу
Держава	Позитивний	Вдосконалення процедури епідеміологічного нагляду за поширеністю сказу в Україні, та покращенню якості епідеміологічного нагляду, підвищення рівня захисту громадського здоров'я

Міністр охорони здоров'я України

Віктор ЛЯШКО

«___» _____ 2026 року